Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΌΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΊΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 25ης Νοεμβρίου 2020*

«Προδικαστική παραπομπή – Ανταγωνισμός – Άρθρο 102 ΣΛΕΕ – Κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης – Έννοια των "μη δίκαιων τιμών" – Εταιρία συλλογικής διαχείρισης πνευματικών δικαιωμάτων – Εν τοις πράγμασι μονοπωλιακή κατάσταση – Δεσπόζουσα θέση – Κατάχρηση – Εκτέλεση μουσικών έργων κατά τη διάρκεια μουσικών φεστιβάλ – Κλίμακα βασιζόμενη στα ακαθάριστα έσοδα από την πώληση εισιτηρίων εισόδου – Εύλογη σχέση με την παροχή υπηρεσιών εκ μέρους της εταιρίας συλλογικής διαχείρισης – Προσδιορισμός του μέρους του μουσικού ρεπερτορίου της εταιρίας συλλογικής διαχείρισης που πράγματι εκτελέστηκε»

Στην υπόθεση C-372/19,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Ondernemingsrechtbank Antwerpen (δικαστήριο επιχειρήσεων Αμβέρσας, Βέλγιο) με απόφαση της 28ης Φεβρουαρίου 2019, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 10 Μαΐου 2019, στο πλαίσιο της δίκης

Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM)

κατά

Weareone.World BVBA,

Wecandance NV,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους E. Regan, πρόεδρο τμήματος, K. Lenaerts, Πρόεδρο του Δικαστηρίου, ασκούντα καθήκοντα δικαστή του πέμπτου τμήματος, M. Ilešič (εισηγητή), K. Λυκούργο και I. Jarukaitis, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. Pitruzzella

γραμματέας: M. Ferreira, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 27ης Μαΐου 2020,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM), εκπροσωπούμενη από τους B. Michaux, O. Sasserath, G. Ryelandt, την E. Deturck και τον J. Vrebos, advocaten,

– η Weareone.World BVBA, εκπροσωπούμενη από την C. Curtis και τους E. Monard και K. Geelen, advocaten,

– η Wecandance NV, εκπροσωπούμενη από τους P. Walravens, T. De Meese και την C. Lebon, advocaten,

– η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους J.-C. Halleux και S. Baeyens, καθώς και από τις L. Van den Broeck και C. Pochet, επικουρούμενους από τον P. Goffinet και την S. Depreeuw, advocaten,

– η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον P. Dodeller, καθώς και από τις A.-L. Desjonquères και A. Daniel,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις J. Samnadda, F. Van Schaik και C. Zois,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 16ης Ιουλίου 2020,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 102 ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό, εφόσον έχει εφαρμογή, με το άρθρο 16 της οδηγίας 2014/26/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, για τη συλλογική διαχείριση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων καθώς και τη χορήγηση πολυεδαφικών αδειών για επιγραμμικές χρήσεις μουσικών έργων στην εσωτερική αγορά (ΕΕ 2014, L 84, σ. 72).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο δύο ενδίκων διαφορών μεταξύ, αφενός, της Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) και, αφετέρου, των Weareone.World BVBA και Wecandance NV σχετικά με δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας των οποίων την καταβολή ζητεί η SABAM από τις εν λόγω εταιρίες.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Η αιτιολογική σκέψη 8 της οδηγίας 2014/26 έχει ως εξής:

«Σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι ο συντονισμός των εθνικών κανόνων που αφορούν στην πρόσβαση στη διαχείριση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων από οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης, τους όρους διακυβέρνησής τους, και το εποπτικό πλαίσιό τους […]».

4 Το άρθρο 16 της οδηγίας αυτής, με τίτλο «Αδειοδότηση», ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης και οι χρήστες διεξάγουν διαπραγματεύσεις για την αδειοδότηση των δικαιωμάτων με καλή πίστη. Οι οργανισμοί αυτοί ανταλλάσσουν κάθε αναγκαία πληροφορία.

2. Οι όροι αδειοδότησης θα πρέπει να βασίζονται σε αντικειμενικά κριτήρια που δεν εισάγουν διακρίσεις. […]

Οι δικαιούχοι θα πρέπει να λαμβάνουν κατάλληλη αμοιβή για τη χρήση των δικαιωμάτων. Οι χρεώσεις για τα αποκλειστικά δικαιώματα και τα δικαιώματα αμοιβής είναι εύλογ[ες], μεταξύ άλλων, σε σχέση με την οικονομική αξία της χρήσης των δικαιωμάτων στο εμπόριο, λαμβανομένων υπόψη της φύσης και του πεδίου χρήσης των έργων και άλλων αντικειμένων, καθώς και σε σχέση με την οικονομική αξία των υπηρεσιών που παρέχονται από τον οργανισμό συλλογικής διαχείρισης. Οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης θα πρέπει να ενημερώνουν τον ενδιαφερόμενο χρήστη για τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό των χρεώσεων αυτών.

[…]»

Το βελγικό δίκαιο

5 Η οδηγία 2014/26 μεταφέρθηκε στο βελγικό δίκαιο με τον Wet van 8 juni 2017 tot omzetting in Belgisch recht van det richtlijn 2014/26/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het collectieve beheer van auteursrechten en naburige rechten en de multiterritoriale licentieverlening van rechten inzake muziekwerken voor het online gebruik ervan op de interne markt, (νόμο της 8ης Ιουνίου 2017 σχετικά με τη μεταφορά στο βελγικό δίκαιο της οδηγίας 2014/26/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, για τη συλλογική διαχείριση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων καθώς και τη χορήγηση πολυεδαφικών αδειών για επιγραμμικές χρήσεις μουσικών έργων στην εσωτερική αγορά) (*Belgisch Staatsblad* της 27ης Ιουνίου 2017, σ. 68276).

6 Το άρθρο 63 του νόμου αυτού τροποποίησε το άρθρο XI.262 του κώδικα οικονομικού δικαίου ως εξής:

«§ 1 Οι όροι αδειοδότησης βασίζονται σε αντικειμενικά κριτήρια που δεν εισάγουν διακρίσεις. […]

Οι δικαιούχοι εισπράττουν κατάλληλη αμοιβή για τη χρήση των δικαιωμάτων τους. Οι χρεώσεις για τα αποκλειστικά δικαιώματα και τα δικαιώματα αμοιβής είναι εύλογες, μεταξύ άλλων, σε σχέση με την οικονομική αξία της χρήσης των δικαιωμάτων στο εμπόριο, λαμβανομένων υπόψη της φύσης και της έκτασης της χρήσης των έργων και παροχών, καθώς και σε σχέση με την οικονομική αξία των υπηρεσιών που παρέχονται από τον οργανισμό συλλογικής διαχείρισης. Οι εταιρίες συλλογικής διαχείρισης ενημερώνουν τον ενδιαφερόμενο χρήστη για τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό των χρεώσεων αυτών.

[…]»

Οι διαφορές της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

7 Η SABAM είναι εμπορική εταιρία κερδοσκοπικού χαρακτήρα, η οποία, ως μοναδικός οργανισμός συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας στο Βέλγιο, κατέχει εν τοις πράγμασι μονοπώλιο στην αγορά της εισπράξεως και της κατανομής των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας που οφείλονται για την αναπαραγωγή και την παρουσίαση μουσικών έργων στο κοινό.

8 Οι Weareone.World και Wecandance οργανώνουν, από τα έτη 2005 και 2013 αντιστοίχως, τα ετήσια φεστιβάλ Tomorrowland και Wecandance. Σε διάφορες περιπτώσεις κατά τη διάρκεια των φεστιβάλ εκείνων, έγινε χρήση μουσικών έργων προστατευόμενων με δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, των οποίων η διαχείριση διασφαλίζεται από τη SABAM.

9 Κατά την απόφαση περί παραπομπής, το ύψος των δικαιωμάτων των οποίων την καταβολή απαιτεί η SABAM από τους διοργανωτές φεστιβάλ καθορίζεται βάσει του λεγόμενου «τιμολογίου 211» της SABAM (στο εξής: τιμολόγιο 211).

10 Το τιμολόγιο 211, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών των διαφορών της κύριας δίκης, περιλαμβάνει δύο διαφορετικές κλίμακες, η εφαρμογή των οποίων επαφίεται στην ελεύθερη επιλογή της SABAM. Η SABAM μπορεί να εφαρμόζει είτε μια «ελάχιστη χρέωση», υπολογιζόμενη βάσει του εμβαδού του χώρου στον οποίο ακούγεται η μουσική ή βάσει του αριθμού των διαθέσιμων καθισμάτων, είτε μια «βασική χρέωση», όπως συνέβη εν προκειμένω.

11 Η βασική χρέωση υπολογίζεται βάσει των ακαθάριστων εσόδων από την πώληση εισιτηρίων, συμπεριλαμβανομένης της αξίας των εισιτηρίων που δόθηκαν ως αντιπαροχή για χορηγίες, κατόπιν αφαιρέσεως των εξόδων κρατήσεως, του φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) και των τυχόν οφειλόμενων δημοτικών φόρων, ή, εναλλακτικώς, βάσει του καλλιτεχνικού προϋπολογισμού, ήτοι των ποσών που τίθενται στη διάθεση των καλλιτεχνών για την εκτέλεση του προγράμματός τους, όταν το σύνολο του καλλιτεχνικού αυτού προϋπολογισμού υπερβαίνει τα ακαθάριστα έσοδα από την πώληση εισιτηρίων. Η βασική αυτή χρέωση περιλαμβάνει οκτώ διαφορετικές κατηγορίες εσόδων, στις οποίες εφαρμόζεται φθίνων συντελεστής δικαιωμάτων.

12 Ο διοργανωτής φεστιβάλ μπορεί να επιτύχει μειώσεις της εν λόγω βασικής χρεώσεως, οι οποίες υπολογίζονται κατ' αναλογίαν προς το ποσοστό των προερχόμενων από το ρεπερτόριο της SABAM μουσικών έργων που πράγματι εκτελούνται κατά την εκδήλωση. Ειδικότερα, εφόσον ο διοργανωτής έχει γνωστοποιήσει στη SABAM, εντός συγκεκριμένης προθεσμίας, τον κατάλογο των έργων που εκτελέσθηκαν κατά την εκδήλωση, έχει τη δυνατότητα να επιτύχει μείωση της βασικής χρεώσεως, υπολογιζόμενη ως εξής: αν λιγότερα από το 1/3 των μουσικών έργων που εκτελέσθηκαν προέρχονται από το ρεπερτόριο της SABAM, η SABAM επιβάλλει το 1/3 της

βασικής χρεώσεως· αν λιγότερα από τα 2/3 των μουσικών έργων που εκτελέσθηκαν προέρχονται από το ρεπερτόριο της SABAM, η SABAM επιβάλλει τα 2/3 της βασικής χρεώσεως· τέλος, αν τουλάχιστον τα 2/3 των μουσικών έργων που εκτελέσθηκαν προέρχονται από το ρεπερτόριο της SABAM, η SABAM επιβάλλει ολόκληρη τη βασική χρέωση (στο εξής: κανόνας 1/3-2/3).

13 Με δικόγραφα της 13ης Απριλίου και της 5ης Μαΐου 2017, η SABAM άσκησε, ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, αγωγές κατά, αφενός, της Weareone.World και, αφετέρου, της Wecandance, ζητώντας να υποχρεωθούν οι εταιρίες αυτές να της καταβάλουν τα ποσά που αντιστοιχούν στα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας τα οποία θα της όφειλαν οι διοργανωτές των φεστιβάλ κατ' εφαρμογήν της βασικής χρεώσεως που προβλέπεται από το τιμολόγιο 211, αντιστοίχως, για τις διοργανώσεις των ετών 2014, 2015 και 2016 του φεστιβάλ Tomorrowland και για τις διοργανώσεις των ετών 2013 έως 2016 του φεστιβάλ Wecandance.

14 Ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, οι Weareone.World και Wecandance αμφισβήτησαν τη νομιμότητα του τιμολογίου 211 για τον λόγο ότι τα δικαιώματα τα οποία υπολογίζονται βάσει του τιμολογίου αυτού δεν αντιστοιχούν στην οικονομική αξία των υπηρεσιών που παρέχει η SABAM, κατά παράβαση του άρθρου 102 ΣΛΕΕ.

15 Ειδικότερα, οι διοργανωτές των φεστιβάλ υποστήριξαν, πρώτον, ότι ο κανόνας 1/3-2/3 δεν είναι αρκούντως ακριβής. Συναφώς, είναι δυνατόν, μέσω σύγχρονων τεχνολογιών, να προσδιοριστούν ακριβέστερα τα πράγματι εκτελούμενα μουσικά έργα που προέρχονται από το ρεπερτόριο της SABAM, καθώς και η διάρκειά τους.

16 Δεύτερον, οι διοργανωτές φεστιβάλ προσάπτουν στη SABAM ότι υπολόγισε τη βασική χρέωση βάσει των ακαθάριστων εσόδων από την πώληση εισιτηρίων ή βάσει του καλλιτεχνικού προϋπολογισμού, χωρίς ωστόσο να τους παρέχει τη δυνατότητα να αφαιρέσουν από τα ακαθάριστα αυτά έσοδα το σύνολο των δαπανών που έγιναν για την οργάνωση των φεστιβάλ και δεν έχουν σχέση με τα μουσικά έργα που εκτελέστηκαν κατά τις σχετικές εκδηλώσεις.

17 Στο πλαίσιο αυτό, οι διοργανωτές επισημαίνουν ότι τα έσοδα από την πώληση εισιτηρίων δεν έχουν σχέση με την οικονομική αξία της υπηρεσίας που παρέχει η SABAM, δεδομένου ότι αυτή μπορεί να ζητήσει, για τη χρήση των ίδιων έργων του ρεπερτορίου της, υψηλότερη αμοιβή για εκδηλώσεις στις οποίες το τέλος εισόδου είναι υψηλότερο. Το αν το κοινό των φεστιβάλ είναι διατεθειμένο να καταβάλει ένα τέτοιο υψηλότερο τέλος εισόδου εξαρτάται όμως από παράγοντες ανεξάρτητους από τις υπηρεσίες της SABAM, όπως είναι οι προσπάθειες των διοργανωτών να αποτελέσει το φεστιβάλ «ολοκληρωμένη εμπειρία», η προσφερόμενη υποδομή ή ακόμη η ποιότητα των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών.

18 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι ανακύπτει το ζήτημα αν η τιμολόγηση την οποία εφαρμόζει η SABAM συμβιβάζεται με το άρθρο 102 ΣΛΕΕ καθώς και με το άρθρο 16 της οδηγίας 2014/26. Ειδικότερα, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται με πόση ακρίβεια πρέπει να πραγματοποιείται η τιμολόγηση εκ μέρους ενός οργανισμού κατέχοντος δεσπόζουσα θέση προκειμένου να μη θεωρηθεί ότι ο οργανισμός αυτός προβαίνει σε κατάχρηση της εν λόγω δεσπόζουσας θέσης λόγω άδικης τιμολογήσεως.

19 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Ondernemingsrechtbank Antwerpen (δικαστήριο επιχειρήσεων Αμβέρσας, Βέλγιο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Πρέπει το άρθρο 102 ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό, εφόσον συντρέχει τέτοια περίπτωση, με το άρθρο 16 της οδηγίας 2014/26[…], να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι υφίσταται καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης όταν εταιρία συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, η οποία κατέχει εν τοις πράγμασι μονοπωλιακή θέση σε κράτος μέλος, εφαρμόζει σε διοργανωτές μουσικών εκδηλώσεων, για το δικαίωμα παρουσίασης μουσικών έργων στο κοινό, σύστημα αμοιβών το οποίο βασίζεται, μεταξύ άλλων, στον κύκλο εργασιών και

1. το οποίο προβλέπει κλιμακούμενη κατ' αποκοπήν αμοιβή, και όχι αμοιβή η οποία λαμβάνει υπόψη (με τη χρήση σύγχρονων τεχνικών μέσων) το ακριβές μέρος του εκτελεσθέντος κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης μουσικού ρεπερτορίου που διαχειρίζεται η εταιρία συλλογικής διαχείρισης,

2. κατά το οποίο η αμοιβή για την άδεια εξαρτάται επίσης από εξωτερικούς παράγοντες, όπως μεταξύ άλλων η τιμή του εισιτηρίου, η τιμή των εδεσμάτων και ποτών, ο προϋπολογισμός για τους εμφανιζόμενους καλλιτέχνες και ο προϋπολογισμός για άλλα στοιχεία, παραδείγματος χάριν για τη διακόσμηση;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

20 Πρέπει κατ' αρχάς να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, στο πλαίσιο της κατά το άρθρο 267 ΣΛΕΕ συνεργασίας μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου, εναπόκειται στο Δικαστήριο να δώσει στο εθνικό δικαστήριο χρήσιμη απάντηση που να του παρέχει τη δυνατότητα να επιλύσει τη διαφορά της οποίας έχει επιληφθεί. Υπό το πρίσμα αυτό, το Δικαστήριο μπορεί να αναδιατυπώσει, εφόσον είναι αναγκαίο, τα προδικαστικά ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί (αποφάσεις της 18ης Δεκεμβρίου 2019, IT Development, C-666/18, EU:C:2019:1099, σκέψη 26, και της 19ης Δεκεμβρίου 2019, Nederlands Uitgeversverbond και Groep Algemene Uitgevers, C-263/18, EU:C:2019:1111, σκέψη 31 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

21 Εν προκειμένω, επισημαίνεται ότι, μολονότι το αιτούν δικαστήριο ζητεί από το Δικαστήριο να αποφανθεί επί της ερμηνείας του άρθρου 102 ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό, εφόσον έχει εφαρμογή, με το άρθρο 16 της οδηγίας 2014/26, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι το προδικαστικό ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου αφορά ειδικώς την ερμηνεία της έννοιας της «καταχρηστικής εκμεταλλεύσεως δεσπόζουσας θέσης», η οποία δεν περιλαμβάνεται ρητώς στο εν λόγω άρθρο 16 ούτε σε καμία άλλη διάταξη της οδηγίας αυτής, η οποία έχει, μεταξύ άλλων, ως σκοπό, κατά την αιτιολογική σκέψη 8, τον συντονισμό των εθνικών κανόνων αφορούν την πρόσβαση των οργανισμών συλλογικής διαχείρισης στη δραστηριότητα της διαχείρισης των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων, τους όρους διακυβέρνησής τους, καθώς και το εποπτικό πλαίσιό τους. Υπό τις συνθήκες αυτές, το ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου πρέπει να εξεταστεί αποκλειστικά υπό το πρίσμα του άρθρου 102 ΣΛΕΕ, εξυπακουομένου πάντως ότι το άρθρο 16 περιέχει, στην παράγραφο 2, δεύτερο εδάφιο, κατάλληλα κριτήρια προκειμένου να εκτιμηθεί αν ένας τέτοιος οργανισμός επιβάλλει, κατά τη συλλογή των οφειλόμενων πνευματικών δικαιωμάτων, άδικες χρεώσεις.

22 Πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι, με το δεύτερο σκέλος του προδικαστικού ερωτήματος αυτού, το αιτούν δικαστήριο ερωτά ειδικώς το Δικαστήριο σχετικά με τη σχέση που υφίσταται, στο τιμολόγιο 211, μεταξύ, αφενός, των δικαιωμάτων των οποίων ζητείται η καταβολή και, αφετέρου, των «εξωτερικών στοιχείων», όπως η τιμή εισόδου, η τιμή των εδεσμάτων και ποτών, ο καλλιτεχνικός προϋπολογισμός για τους ερμηνευτές ή εκτελεστές καλλιτέχνες, καθώς και οι δαπάνες για άλλα στοιχεία, όπως η διακόσμηση.

23 Εντούτοις, όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, τα επίμαχα στην κύρια δίκη δικαιώματα υπολογίστηκαν βάσει των ακαθάριστων εσόδων από την πώληση των εισιτηρίων και όχι βάσει του καλλιτεχνικού προϋπολογισμού των διοργανωτών. Επιπλέον, το ζήτημα αν τα έξοδα στα οποία υποβάλλονται οι διοργανωτές, μεταξύ άλλων για τη διακόσμηση, πρέπει να είναι δυνατόν, αντιθέτως προς τα προβλεπόμενα από το τιμολόγιο 211, να αφαιρεθούν από τα ακαθάριστα έσοδα εκ της πώλησης εισιτηρίων εισόδου για τον υπολογισμό των οφειλόμενων δικαιωμάτων αποτελεί ειδικώς το αντικείμενο του υποβληθέντος προδικαστικού ερωτήματος.

24 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 102 ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι συνιστά καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης, κατά την έννοια του άρθρου αυτού, η εκ μέρους εταιρίας συλλογικής διαχείρισης που κατέχει εν τοις πράγμασι μονοπώλιο εντός κράτους μέλους επιβολή στους διοργανωτές μουσικών εκδηλώσεων, σε σχέση με το δικαίωμα παρουσιάσεως μουσικών έργων στο κοινό, κλίμακας στην οποία, αφενός, τα οφειλόμενα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας υπολογίζονται βάσει χρεώσεως που εφαρμόζεται επί των ακαθάριστων εσόδων από την πώληση εισιτηρίων, χωρίς να είναι δυνατόν να αφαιρεθεί από τα έσοδα αυτά το σύνολο των επιβαρύνσεων που αφορούν την οργάνωση του φεστιβάλ και δεν έχουν σχέση με τα μουσικά έργα που εκτελούνται σ' αυτό, και, αφετέρου, γίνεται χρήση ενός κλιμακωτού κατ' αποκοπήν συστήματος προκειμένου να προσδιορισθεί ποιο μέρος, επί του συνόλου των έργων, αντλείται από το ρεπερτόριο της εταιρίας συλλογικής διαχείρισης.

25 Σύμφωνα με το άρθρο 102, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, είναι ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά και απαγορεύεται, κατά το μέτρο που δύναται να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, η καταχρηστική εκμετάλλευση από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις της δεσπόζουσας θέσης τους εντός της εσωτερικής αγοράς ή σημαντικού τμήματός της. Όπως προκύπτει από το δεύτερο εδάφιο, στοιχείο α', του άρθρου αυτού, η επιβολή μη δίκαιων όρων συναλλαγής από μια επιχείρηση που κατέχει δεσπόζουσα θέση συνιστά καταχρηστική εκμετάλλευση της θέσης αυτής.

26 Πρέπει να υπομνησθεί εκ προοιμίου ότι εταιρία συλλογικής διαχείρισης όπως η SABAM αποτελεί επιχείρηση επί της οποίας έχει εφαρμογή το άρθρο 102 ΣΛΕΕ (πρβλ. απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2014, OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, σκέψη 80).

27 Πράγματι, εφόσον μια τέτοια εταιρία συλλογικής διαχείρισης έχει το μονοπώλιο της διαχείρισης, στο έδαφος κράτους μέλους, των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας που αφορούν μια κατηγορία προστατευόμενων έργων, πρέπει να γίνει δεκτό ότι κατέχει δεσπόζουσα θέση σε σημαντικό τμήμα της εσωτερικής αγοράς, κατά την έννοια του άρθρου αυτού (πρβλ. απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2014, OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, σκέψη 86 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

28 Όσον αφορά τα δικαιώματα των οποίων την καταβολή απαιτούν οι εταιρίες συλλογικής διαχείρισης, το Δικαστήριο έχει κρίνει επανειλημμένα ότι η συμπεριφορά των επιχειρήσεων αυτών είναι ικανή να συνιστά κατάχρηση και, ως εκ τούτου, να εμπίπτει στην απαγόρευση του άρθρου 102 ΣΛΕΕ αν, κατά τον καθορισμό του ύψους των δικαιωμάτων, οι εταιρίες αυτές

χρεώνουν υπερβολικά υψηλή τιμή, δυσανάλογη προς την παρεχόμενη υπηρεσία, που συνίσταται στο να θέτουν στη διάθεση των χρηστών ολόκληρο το ρεπερτόριο των προστατευόμενων με δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας μουσικών έργων το οποίο διαχειρίζονται οι εν λόγω εταιρίες (πρβλ. αποφάσεις της 11ης Δεκεμβρίου 2008, Kanal 5 και TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, σκέψη 28 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, της 27ης Φεβρουαρίου 2014, OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, σκέψη 88, και της 14ης Σεπτεμβρίου 2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra - Latvijas Autoru apvienība, C-177/16, EU:C:2017:689, σκέψη 35).

29 Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να αξιολογήσει αν τα δικαιώματα αυτά είναι ενδεχομένως υπερβολικά υψηλά, υπό το πρίσμα της συγκεκριμένης περιπτώσεως της οποίας έχει επιληφθεί και λαμβάνοντας υπόψη όλες τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υποθέσεως (πρβλ. αποφάσεις της 9 Απριλίου 1987, Basset, 402/85, EU:C:1987:197, σκέψη 19, και της 13ης Ιουλίου 1989, Tournier, 395/87, EU:C:1989:319, σκέψη 32).

30 Στο πλαίσιο της αξιολογήσεως αυτής, οφείλει, μεταξύ άλλων, να λάβει υπόψη την ιδιαίτερη φύση του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, καθώς και να αναζητήσει την προσήκουσα ισορροπία μεταξύ του συμφέροντος των δημιουργών μουσικών έργων που προστατεύονται με δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας να εισπράττουν αμοιβή για τη χρήση των έργων αυτών και του συμφέροντος των χρηστών να χρησιμοποιούν τα εν λόγω έργα υπό εύλογες προϋποθέσεις (πρβλ. απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 2008, Kanal 5 και TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, σκέψεις 30 και 31). Προκειμένου να εξακριβωθεί αν το ύψος των χρεώσεων που επιβάλλει η εταιρία συλλογικής διαχείρισης είναι δίκαιο τόσο από την άποψη του δικαιώματος των δημιουργών για εύλογη αμοιβή όσο και από την άποψη των εννόμων συμφερόντων των χρηστών, πρέπει, μεταξύ άλλων, να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνον η οικονομική αξία της υπηρεσίας συλλογικής διαχείρισης αυτής καθεαυτήν, αλλά και η φύση και η έκταση της χρήσεως των έργων, καθώς και η οικονομική αξία που προκύπτει από τη χρήση αυτή.

31 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει μεν υπενθυμίσει ότι πρέπει να εκτιμάται αν υπάρχει υπερβολική δυσαναλογία μεταξύ των εξόδων που πράγματι έγιναν και της τιμής που πράγματι ζητήθηκε και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, να εξετάζεται αν επιβλήθηκε μη δίκαιη τιμή, είτε κατ' απόλυτη έννοια είτε σε σύγκριση με τις ανταγωνιστικές υπηρεσίες, πλην όμως έχει επίσης επισημάνει ότι υπάρχουν άλλες μέθοδοι βάσει των οποίων μπορεί να κριθεί αν η τιμή είναι ενδεχομένως υπερβολικά υψηλή (πρβλ. απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aĺentūraLatvijas Autoru apvienība, C-177/16, EU:C:2017:689, σκέψεις 36 και 37 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

32 Όσον αφορά, ειδικότερα, τα δικαιώματα των οποίων την καταβολή επιβάλλουν οι εταιρίες συλλογικής διαχείρισης, οι μέθοδοι αυτές μπορούν, μεταξύ άλλων, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 33 των προτάσεών του, να βασίζονται σε σύγκριση μεταξύ της τιμής της οποίας ο δίκαιος χαρακτήρας αμφισβητείται και διαφόρων στοιχείων αναφοράς, όπως οι τιμές τις οποίες η επιχείρηση που κατέχει δεσπόζουσα θέση χρέωσε στο παρελθόν για τις ίδιες υπηρεσίες στην ίδια σχετική αγορά, οι τιμές τις οποίες μια τέτοια επιχείρηση χρεώνει για διαφορετικές υπηρεσίες ή για διαφορετικές κατηγορίες πελατών ή ακόμη οι τιμές που άλλες επιχειρήσεις χρεώνουν για την ίδια υπηρεσία ή για παρόμοιες υπηρεσίες σε άλλες εθνικές αγορές, υπό την προϋπόθεση όμως ότι η σύγκριση αυτή διενεργείται επί ομοιόμορφης βάσεως (πρβλ., όσον αφορά ιδίως την τελευταία αυτή βάση συγκρίσεως, απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra - Latvijas Autoru apvienība, C-177/16, EU:C:2017:689, σκέψη 38 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

33 Τα ερωτήματα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο πρέπει να εξετασθούν ακριβώς υπό το πρίσμα των ως άνω σκέψεων.

34 Πρώτον, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν συνιστά καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης, κατά την έννοια του άρθρου 102 ΣΛΕΕ, η εκ μέρους εταιρίας συλλογικής διαχείρισης επιβολή στους διοργανωτές μουσικών εκδηλώσεων μιας κλίμακας στην οποία τα οφειλόμενα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας υπολογίζονται βάσει χρεώσεως που εφαρμόζεται στα ακαθάριστα έσοδα από την πώληση εισιτηρίων, χωρίς να είναι δυνατόν να αφαιρεθεί από τα έσοδα αυτά το σύνολο των επιβαρύνσεων που αφορούν την οργάνωση του φεστιβάλ και δεν έχουν σχέση με τα μουσικά έργα που εκτελούνται σ' αυτό.

35 Συγκεκριμένα, ενώπιον του δικαστηρίου αυτού, οι Weareone.World και Wecandance ισχυρίστηκαν, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 17 της παρούσας αποφάσεως, αφενός, ότι τα έσοδα από την πώληση εισιτηρίων δεν έχουν σχέση με την οικονομική αξία της υπηρεσίας που παρέχει η SABAM, δεδομένου ότι αυτή μπορεί να ζητήσει, για τη χρήση των ίδιων έργων του ρεπερτορίου της, υψηλότερη αμοιβή όσον αφορά εκδηλώσεις στις οποίες το τέλος εισόδου είναι υψηλότερο.

36 Αφετέρου, το ύψος των ακαθάριστων εσόδων από φεστιβάλ όπως τα επίμαχα στην κύρια δίκη, προκύπτει από τις προσπάθειες των διοργανωτών να αποτελέσουν τα φεστιβάλ αυτά «ολοκληρωμένη εμπειρία», από την προσφερόμενη υποδομή ή ακόμη από την ποιότητα των καλλιτεχνών-ερμηνευτών ή των εκτελεστών. Τα στοιχεία όμως αυτά, τα οποία η SABAM αρνείται να αφαιρέσει από το ποσό των ακαθάριστων εσόδων για τον υπολογισμό των δικαιωμάτων που οφείλουν να καταβάλουν οι διοργανωτές φεστιβάλ, δεν έχουν σχέση με την οικονομική υπηρεσία που παρέχει η SABAM.

37 Συναφώς, πρώτον, όσον αφορά το ζήτημα αν μια εταιρία συλλογικής διαχείρισης είναι δυνατόν να παραβαίνει το άρθρο 102 ΣΛΕΕ επιβάλλοντας στους οργανωτές φεστιβάλ κλίμακα δικαιωμάτων υπολογιζόμενη βάσει των ακαθάριστων εσόδων από την πώληση εισιτηρίων, επισημαίνεται ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει, όσον αφορά δικαιώματα τα οποία εισπράττονταν ως αμοιβή για το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας σε σχέση με τη δημόσια εκτέλεση ηχογραφημένων μουσικών έργων σε ντισκοτέκ και των οποίων το ποσό υπολογιζόταν βάσει του ακαθάριστου κύκλου εργασιών των ντισκοτέκ, ότι τα δικαιώματα αυτά έπρεπε να θεωρηθούν ως κανονική εκμετάλλευση του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και ότι η είσπραξή τους δεν συνιστούσε, αυτή και μόνη, καταχρηστική συμπεριφορά κατά την έννοια του άρθρου 102 ΣΛΕΕ (πρβλ. αποφάσεις της 9ης Απριλίου 1987, Basset, 402/85, EU:C:1987:197, σκέψεις 15, 18, 20 και 21, και της 13ης Ιουλίου 1989, Tournier, 395/87, EU:C:1989:319, σκέψη 45).

38 Το Δικαστήριο έχει κρίνει επίσης ότι, όσον αφορά την είσπραξη δικαιωμάτων που αντιστοιχούν σε ποσοστό των εσόδων των εταιριών τηλεοπτικής μεταδόσεως τα οποία απορρέουν από τη μετάδοση εκπομπών απευθυνόμενων στο ευρύ κοινό, από τη διαφήμιση ή από συνδρομές, υφίσταται, κατ' αρχήν, εύλογη σχέση μεταξύ των δικαιωμάτων αυτών και της οικονομικής αξίας της υπηρεσίας που παρέχει η εταιρία συλλογικής διαχείρισης (πρβλ. απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 2008, Kanal 5 και TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, σκέψεις 34 και 37).

39 Η νομολογία αυτή, από την οποία προκύπτει ότι μια κλίμακα δικαιωμάτων εταιρίας συλλογικής διαχείρισης στηριζόμενη σε ποσοστό των εσόδων από μουσική εκδήλωση πρέπει να θεωρείται ως κανονική εκμετάλλευση του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και έχει, κατ' αρχήν, εύλογη σχέση με την οικονομική αξία της υπηρεσίας που παρέχει η εταιρία αυτή, μπορεί να εφαρμοσθεί στην περίπτωση κλίμακας δικαιωμάτων, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία υπολογίζεται

βάσει των ακαθάριστων εσόδων από την πώληση εισιτηρίων ενός φεστιβάλ και, ως εκ τούτου, η επιβολή τέτοιας κλίμακας εκ μέρους εταιρίας συλλογικής διαχείρισης δεν συνιστά, αυτή και μόνη, καταχρηστική συμπεριφορά, κατά την έννοια του άρθρου 102 ΣΛΕΕ.

40 Πράγματι, επιβάλλοντας μια τέτοια κλίμακα, η SABAM επιδιώκει θεμιτό σκοπό από πλευράς του δικαίου του ανταγωνισμού, δηλαδή την προάσπιση των δικαιωμάτων και των συμφερόντων των μελών της έναντι των χρηστών των μουσικών έργων τους (πρβλ. απόφαση της 13 Ιουλίου 1989, Tournier, 395/87, EU:C:1989:319, σκέψη 31).

41 Επιπλέον, τα δικαιώματα που χρεώνονται βάσει μιας τέτοιας κλίμακας αποτελούν την αντιπαροχή που οφείλεται για την παρουσίαση των μουσικών έργων στο κοινό. Η αντιπαροχή αυτή πρέπει να εξετάζεται σε σχέση με την αξία της εν λόγω χρήσεως στο πλαίσιο των οικονομικών συναλλαγών (πρβλ. απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 2008, Kanal 5 και TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, σκέψη 36), η οποία αποτελεί, μεταξύ άλλων, συνάρτηση του πραγματικού αριθμού των προσώπων που έχουν πρόσβαση στα προστατευόμενα έργα (πρβλ. απόφαση της 4ης Οκτωβρίου 2011, Football Association Premier League κ.λπ., C-403/08 και C-429/08, EU:C:2011:631, σκέψη 109 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία) και του εύρους της χρήσεως των μουσικών έργων για την επίμαχη εκδήλωση.

42 Δεύτερον, όσον αφορά τις προσπάθειες των διοργανωτών να αποτελέσουν τα φεστιβάλ αυτά «ολοκληρωμένη εμπειρία», την προσφερόμενη υποδομή ή ακόμη την ποιότητα των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών, δεν αποκλείεται, όπως υποστήριξαν οι Weareone.World και Wecandance, οι επενδύσεις αυτές να επηρεάζουν τα τέλη εισόδου που είναι δυνατόν να ζητηθούν και, ως εκ τούτου, το ύψος των δικαιωμάτων που μπορεί ευλόγως να απαιτήσει η SABAM.

43 Εντούτοις, το γεγονός αυτό δεν αναιρεί το συμπέρασμα που αντλείται από τη νομολογία η οποία υπομνήσθηκε στη σκέψη 39 της παρούσας αποφάσεως.

44 Πράγματι, αφενός, όπως επισήμανε κατ' ουσίαν ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 63 και 68 των προτάσεών του, η νομολογία αυτή αφορούσε τις κλίμακες δικαιωμάτων που επιβάλλουν οι εταιρίες συλλογικής διαχείρισης σε χρήστες βάσει του ακαθάριστου κύκλου εργασιών τους, χωρίς να αφαιρούνται όλες οι δαπάνες στις οποίες αυτοί υποβλήθηκαν στο πλαίσιο των παροχών τους, τούτο δε παρά το γεγονός ότι ο εν λόγω κύκλος εργασιών μπορούσε να εξαρτάται, σε μη αμελητέο βαθμό, από στοιχεία ξένα προς τη χρήση προστατευόμενων μουσικών έργων. Επομένως, παράγοντες όπως αυτοί για τους οποίους γίνεται λόγος στη σκέψη 42 της παρούσας αποφάσεως δεν εμποδίζουν, αυτοί καθεαυτούς, τον υπολογισμό των δικαιωμάτων που οφείλονται σε εταιρία συλλογικής διαχείρισης βάσει μιας τέτοιας κλίμακας, εφόσον η κλίμακα αυτή λαμβάνει υπόψη το σύνολο των κρίσιμων περιστάσεων, ιδίως δε τις μνημονευόμενες στη νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 41 της παρούσας αποφάσεως.

45 Αφετέρου, μπορεί να αποβεί ιδιαιτέρως δυσχερές να προσδιοριστούν αντικειμενικά, μεταξύ των προαναφερθέντων παραγόντων, τα συγκεκριμένα στοιχεία τα οποία δεν έχουν σχέση με τα μουσικά έργα που εκτελέσθηκαν και, ως εκ τούτου, με την υπηρεσία που παρέχει η εταιρία συλλογικής διαχείρισης, ή ακόμη να προσδιοριστεί ποσοτικώς, κατά τον ίδιο τρόπο, η οικονομική αξία τους καθώς και η επίδρασή τους στα έσοδα από την πώληση εισιτηρίων για τα επίμαχα φεστιβάλ.

46 Εξάλλου, η επιβολή σε εταιρία συλλογικής διαχείρισης της υποχρεώσεως να λαμβάνει πάντοτε υπόψη τέτοια ιδιαιτέρως ετερόκλητα και υποκειμενικά στοιχεία, κατά την κατάρτιση κλίμακας δικαιωμάτων για τη χρήση προστατευόμενων μουσικών έργων και να προβαίνει σε συγκεκριμένη

εξακρίβωση των στοιχείων αυτών, επί ποινή ενδεχόμενου χαρακτηρισμού της κλίμακας αυτής ως καταχρηστικής κατά την έννοια του άρθρου 102 ΣΛΕΕ, θα μπορούσε να προκαλέσει τη δυσανάλογη αύξηση των εξόδων που πραγματοποιούνται για τη διαχείριση των συμβάσεων και την εποπτεία της χρήσεως των προστατευόμενων με δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας μουσικών έργων.

47 Επομένως, η εκ μέρους εταιρίας συλλογικής διαχείρισης επιβολή κλίμακας στην οποία τα οφειλόμενα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας υπολογίζονται βάσει χρεώσεως στηριζόμενης στα ακαθάριστα έσοδα από την πώληση εισιτηρίων εισόδου, χωρίς να είναι δυνατόν να αφαιρεθεί από τα έσοδα αυτά το σύνολο των επιβαρύνσεων σχετικά με την οργάνωση τέτοιων γεγονότων, δεν συνιστά, αυτή καθεαυτήν, καταχρηστική συμπεριφορά κατά την έννοια του άρθρου 102 ΣΛΕΕ.

48 Παρά τις ανωτέρω διαπιστώσεις, όπως υπομνήσθηκε στις σκέψεις 28 και 29 της παρούσας αποφάσεως, η επιβολή, από εταιρία συλλογικής διαχείρισης, κλίμακας δικαιωμάτων βασισμένης στα ακαθάριστα έσοδα από την πώληση εισιτηρίων είναι δυνατόν να εμπίπτει στην απαγόρευση του ως άνω άρθρου, αν το ύψος των δικαιωμάτων που πράγματι προκύπτει κατ' εφαρμογήν της κλίμακας αυτής είναι δυσανάλογο σε σχέση με την οικονομική αξία της παρασχεθείσας υπηρεσίας, όπερ εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να κρίνει, λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των περιστάσεων της συγκεκριμένης περιπτώσεως της οποίας έχει επιληφθεί, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται ο καθοριζόμενος συντελεστής των δικαιωμάτων και η βάση εσόδων επί της οποίας υπολογίζεται ο εν λόγω συντελεστής.

49 Δεύτερον, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν συνιστά καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης, κατά την έννοια του άρθρου 102 ΣΛΕΕ, η εκ μέρους εταιρίας συλλογικής διαχείρισης χρέωση στους διοργανωτές μουσικών εκδηλώσεων δικαιωμάτων που βασίζονται σε κλίμακα στην οποία χρησιμοποιείται κλιμακωτό κατ' αποκοπήν σύστημα, όπως αυτό που προβλέπει ο κανόνας 1/3-2/3, προκειμένου να προσδιορισθεί, επί του συνόλου των εκτελεσθέντων έργων, ποιο μέρος αντλείται από το ρεπερτόριο της εν λόγω εταιρίας διαχείρισης.

50 Όπως έχει υπογραμμίσει το Δικαστήριο, για τον υπολογισμό των δικαιωμάτων τα οποία εισπράττει ένας οργανισμός συλλογικής διαχείρισης πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ο αριθμός των προστατευόμενων με δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας μουσικών έργων που πράγματι χρησιμοποιούνται (πρβλ. αποφάσεις της 11ης Δεκεμβρίου 2008, Kanal 5 και TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, σκέψη 39, και της 16ης Ιουλίου 2009, Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland κατά Επιτροπής, C-385/07 P, EU:C:2009:456, σκέψη 143)

51 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση, εν προκειμένω, ότι το τιμολόγιο 211 λαμβάνει υπόψη, σε ορισμένο βαθμό, τον αριθμό των προστατευόμενων με δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας μουσικών έργων που πράγματι εκτελούνται, δεδομένου ότι, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 12 της παρούσας αποφάσεως, ο κανόνας 1/3-2/3 παρέχει στον διοργανωτή του φεστιβάλ τη δυνατότητα να επιτύχει κατ' αποκοπήν μείωση της βασικής τιμής αναλόγως του ποσοστού των προερχομένων από το ρεπερτόριο της SABAM μουσικών έργων τα οποία όντως εκτελούνται κατά την οικεία εκδήλωση.

52 Ωστόσο, από τη νομολογία προκύπτει επίσης ότι η εφαρμογή μιας τέτοιας κλίμακας δικαιωμάτων που λαμβάνει υπόψη τον αριθμό των πράγματι εκτελεσθέντων μουσικών έργων μπορεί να είναι καταχρηστική, εφόσον υφίσταται εναλλακτική μέθοδος που καθιστά δυνατό τον ακριβέστερο εντοπισμό και ποσοτικό προσδιορισμό της χρήσεως των έργων αυτών και εφόσον η μέθοδος αυτή είναι ικανή να υλοποιήσει τον ίδιο θεμιτό σκοπό, ο οποίος συνίσταται στην προστασία των

συμφερόντων των δημιουργών, συνθετών και εκδοτών μουσικών έργων χωρίς, ωστόσο, να συνεπάγεται αύξηση των απαιτούμενων εξόδων για τη διαχείριση των συμβάσεων και την εποπτεία της χρήσεως των προστατευόμενων με δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας μουσικών έργων (πρβλ. απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 2008, Kanal 5 και TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, σκέψη 40).

53 Ο δε κανόνας 1/3-2/3 είναι σε πολύ μεγάλο βαθμό ανακριβής όσον αφορά τη συνεκτίμηση του αριθμού των πράγματι εκτελούμενων μουσικών έργων που προέρχονται από το ρεπερτόριο της SABAM. Πράγματι, όπως επισήμαναν οι Wecandance, Weareone.World και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ο κανόνας αυτός έχει ως αποτέλεσμα ότι η SABAM πραγματοποιεί, σχεδόν συστηματικά, έσοδα τα οποία μπορούν να είναι πολύ σημαντικά υψηλότερα από εκείνα που αντιστοιχούν στον αριθμό αυτόν.

54 Η SABAM ισχυρίζεται, συναφώς, ότι η σημερινή τεχνολογία εντοπισμού είναι ιδιαίτερα δαπανηρή και ότι προκύπτουν πρόσθετα έξοδα διαχειρίσεως από την υποχρέωσή της να προσδιορίσει ακριβέστερα, ήδη από το στάδιο της εισπράξεως, το τμήμα του ρεπερτορίου της το οποίο χρησιμοποιεί ο διοργανωτής.

55 Όπως προκύπτει από τη σκέψη 29 της παρούσας αποφάσεως, στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώσει, υπό το πρίσμα της συγκεκριμένης περιπτώσεως της οποίας έχει επιληφθεί και λαμβάνοντας υπόψη όλες τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υποθέσεως, συμπεριλαμβανομένης, σε υπόθεση όπως αυτή της κύριας δίκης, της διαθεσιμότητας και της αξιοπιστίας των παρασχεθέντων στοιχείων σχετικά με τη χρήση των έργων που εμπίπτουν στο ρεπερτόριο της οικείας εταιρίας συλλογικής διαχείρισης, καθώς και των υφιστάμενων τεχνολογικών εργαλείων, αν υφίσταται εναλλακτική μέθοδος η οποία να καθιστά δυνατό τον ακριβέστερο εντοπισμό και ποσοτικό προσδιορισμό της εν λόγω χρήσεως, υπό το πρίσμα των προϋποθέσεων που υπομνήσθηκαν στη σκέψη 52 της παρούσας αποφάσεως.

56 Εν προκειμένω, πολλά στοιχεία συνηγορούν υπέρ του συμπεράσματος ότι η SABAM έχει τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσει μια τέτοια εναλλακτική μέθοδο, όπερ εναπόκειται πάντως στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.

57 Πράγματι, πρώτον, επισημαίνεται ότι ο κανόνας 1/3-2/3 απαιτεί, για την εφαρμογή του, επακριβή προσδιορισμό του μέρους των έργων που προέρχονται από το ρεπερτόριο της SABAM, δεδομένου ότι η SABAM εφαρμόζει τον κανόνα αυτόν, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 12 της παρούσας αποφάσεως, μόνον εφόσον ο διοργανωτής της έχει κοινοποιήσει, εντός ορισμένης προθεσμίας, τον κατάλογο των έργων που πράγματι εκτελέστηκαν κατά την επίμαχη εκδήλωση, προκειμένου η SABAM να προσδιορίσει αν λιγότερο από το ένα τρίτο ή λιγότερο από τα δύο τρίτα των εκτελεσθέντων έργων προέρχεται από το ρεπερτόριό της. Επομένως, κατ' αρχήν, βάσει ενός τέτοιου καταλόγου, μπορεί να προσδιοριστεί με ακόμη μεγαλύτερη το ποσοστό των εκτελούμενων έργων που προέρχεται από το ρεπερτόριο της SABAM.

58 Δεύτερον, οι Wecandance και Weareone.World έκαναν λόγο για τεχνικές εξελίξεις, ιδίως για την ανάπτυξη λογισμικών αναγνώρισης μουσικής, οι οποίες καθιστούν δυνατό τον ακριβή προσδιορισμό των εκτελούμενων έργων που προέρχονται από το ρεπερτόριο της SABAM. Δεν αποκλείεται δε τέτοια τεχνολογικά εργαλεία να είναι ικανά να εντοπίσουν και να προσδιορίσουν ποσοτικώς με ακριβέστερο τρόπο τα εκτελούμενα έργα.

59 Τέλος, τρίτον, οι Weareone.World αναφέρθηκαν στην ύπαρξη άλλων μεθόδων εντοπισμού και ποσοτικού προσδιορισμού και των έργων που έχουν εγκριθεί από τη SABAM σε άλλες εκδόσεις του τιμολογίου 211, όπως η χρήση εγκεκριμένης ελεγκτικής επιχειρήσεως ή ακόμη η αντικατάσταση, σε προσωρινή βάση, του κανόνα 1/3-2/3 με κανόνα βάσει του οποίου μπορεί να ληφθεί ακριβέστερα υπόψη η αναλογία των μουσικών έργων που προέρχονται από το ρεπερτόριό της.

60 Κατόπιν όλων των ανωτέρω, στο υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 102 ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι δεν συνιστά κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης, κατά την έννοια του άρθρου αυτού, η εκ μέρους εταιρίας συλλογικής διαχείρισης που κατέχει εν τοις πράγμασι μονοπώλιο εντός κράτους μέλους επιβολή στους διοργανωτές μουσικών εκδηλώσεων, σε σχέση με το δικαίωμα παρουσιάσεως μουσικών έργων στο κοινό, κλίμακας στην οποία:

– αφενός, τα οφειλόμενα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας υπολογίζονται βάσει χρεώσεως που εφαρμόζεται επί των ακαθάριστων εσόδων από την πώληση εισιτηρίων, χωρίς να είναι δυνατόν να αφαιρεθεί από τα έσοδα αυτά το σύνολο των επιβαρύνσεων που αφορούν την οργάνωση του φεστιβάλ και δεν έχουν σχέση με τα μουσικά έργα που εκτελούνται σ' αυτό, εφόσον, λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των σχετικών περιστάσεων της συγκεκριμένης περιπτώσεως, τα δικαιώματα που πράγματι χρεώνονται από την εταιρία συλλογικής διαχείρισης κατ' εφαρμογήν της κλίμακας αυτής δεν είναι υπερβολικά υψηλά υπό το πρίσμα, μεταξύ άλλων, της οικονομικής αξίας που προκύπτει από τη χρήση αυτή και της οικονομικής αξίας των υπηρεσιών που παρέχει η εταιρία συλλογικής διαχείρισης, όπερ εναπόκειται στον εθνικό δικαστή να ελέγξει, και

– αφετέρου, γίνεται χρήση ενός κλιμακωτού κατ' αποκοπήν συστήματος προκειμένου να προσδιορισθεί, επί του συνόλου των μουσικών έργων που εκτελέστηκαν, ποιο μέρος αντλείται από το ρεπερτόριο της εν λόγω εταιρίας συλλογικής διαχείρισης, εφόσον δεν υφίσταται άλλη μέθοδος η οποία να καθιστά δυνατό τον ακριβέστερο εντοπισμό και ποσοτικό προσδιορισμό της χρήσεως των έργων αυτών και η οποία να είναι ικανή να υλοποιήσει τον ίδιο θεμιτό σκοπό, ήτοι την προστασία των συμφερόντων των δημιουργών, των συνθετών και των εκδοτών μουσικών έργων· στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώσει τούτο, υπό το πρίσμα της συγκεκριμένης περιπτώσεως της οποίας έχει επιληφθεί και λαμβάνοντας υπόψη όλες τις κρίσιμες περιστάσεις, συμπεριλαμβανομένης της διαθεσιμότητας και της αξιοπιστίας των παρασχεθέντων στοιχείων, καθώς και των υφιστάμενων τεχνολογικών εργαλείων.

Επί των δικαστικών εξόδων

61 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 102 ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι δεν συνιστά κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης, κατά την έννοια του άρθρου αυτού, η εκ μέρους εταιρίας συλλογικής διαχείρισης που κατέχει εν τοις πράγμασι μονοπώλιο εντός κράτους μέλους επιβολή στους διοργανωτές μουσικών

εκδηλώσεων, σε σχέση με το δικαίωμα παρουσιάσεως μουσικών έργων στο κοινό, κλίμακας στην οποία:

– **αφενός, τα οφειλόμενα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας υπολογίζονται βάσει χρεώσεως που εφαρμόζεται επί των ακαθάριστων εσόδων από την πώληση εισιτηρίων, χωρίς να είναι δυνατόν να αφαιρεθεί από τα έσοδα αυτά το σύνολο των επιβαρύνσεων που αφορούν την οργάνωση του φεστιβάλ και δεν έχουν σχέση με τα μουσικά έργα που εκτελούνται σ' αυτό, εφόσον, λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των σχετικών περιστάσεων της συγκεκριμένης περιπτώσεως, τα δικαιώματα που πράγματι χρεώνονται από την εταιρία συλλογικής διαχείρισης κατ' εφαρμογήν της κλίμακας αυτής δεν είναι υπερβολικά υψηλά υπό το πρίσμα, μεταξύ άλλων, της οικονομικής αξίας που προκύπτει από τη χρήση αυτή και της οικονομικής αξίας των υπηρεσιών που παρέχει η εταιρία συλλογικής διαχείρισης, όπερ εναπόκειται στον εθνικό δικαστή να ελέγξει, και**

– **αφετέρου, γίνεται χρήση ενός κλιμακωτού κατ' αποκοπήν συστήματος προκειμένου να προσδιορισθεί, επί του συνόλου των μουσικών έργων που εκτελέστηκαν, ποιο μέρος αντλείται από το ρεπερτόριο της εν λόγω εταιρίας συλλογικής διαχείρισης, εφόσον δεν υφίσταται άλλη μέθοδος η οποία να καθιστά δυνατό τον ακριβέστερο εντοπισμό και ποσοτικό προσδιορισμό της χρήσεως των έργων αυτών και η οποία να είναι ικανή να υλοποιήσει τον ίδιο θεμιτό σκοπό, ήτοι την προστασία των συμφερόντων των δημιουργών, των συνθετών και των εκδοτών μουσικών έργων· στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώσει τούτο, υπό το πρίσμα της συγκεκριμένης περιπτώσεως της οποίας έχει επιληφθεί και λαμβάνοντας υπόψη όλες τις κρίσιμες περιστάσεις, συμπεριλαμβανομένης της διαθεσιμότητας και της αξιοπιστίας των παρασχεθέντων στοιχείων, καθώς και των υφιστάμενων τεχνολογικών εργαλείων.**

(υπογραφές)